

πενθεροῦ της· ὅτε, ὅτε ἐκοινοποιήθησαν πρὸς αὐτήν, τὰ ἥκουσε μετ' ἀπορίας καὶ μετὰ μεγίστης συγχρόνως λύπης. Ἦτο ὠραία, προσήνης καὶ κατόχος σπανιωτάτης ἀγωγῆς. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο ὁμηγερέως τοῦ Ἐδουάρδου ΣΤ', συναντράφη μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀπέκτησε μετὰ σπανίας εὐκολίας γνώσεις εὐρείας καὶ ἀνδρικάς. Πλὴν τῶν νεωτέρων γλωσσῶν ἐσπούδασε κατὰ βάθος καὶ τὴν Ἑλληνικὴν καὶ τὴν Λατινικὴν. Κατέτριβε δὲ ὅλον σχεδὸν τὸν καιρὸν αὐτῆς εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ ἠδιαφόρει πρὸς πάσης τὰς διατριβὰς καὶ πάντα τὰ ἔργα ὅσα ἀγαπᾷ τὰ φύλον εἰς ὃ ἀνῆκε, καὶ εἰς ὅσα ἐπιδίδονται οἱ κατέχοντες τοιαύτην ὑψηλὴν θέσιν. Ἐπιτεφθεὶς ποτὲ αὐτὴν ὁ βασιλεὺς Ἀσχαρ, τὴν εὗρεν ἀναγινώσκουσαν τὸν Πλάτωνα, ἐνῶ πάντες οἱ περὶ αὐτὴν ἐξῆλθον εἰς ἰήρην. Ἐπειδὴ δὲ ἐθαύμασε διὰ τοῦτο, ἐκείνη εἶπεν ὅτι προετίμα τὴν ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Ἑλλήνου συγγραφέως τρυφὴν πασῶν τῶν ἄλλων. Καὶ τῶντι ἡ καρδία της, ὅπως ἀφιερωμένη εἰς τὴν φιλολογίαν, τὰς ὠραίας τέχνας, καὶ τὸν σύζυγόν της, ὅστις ἦτο ἄξιος τῆς ἀνάπης της, οὐδέποτε συνέλαβεν ἰδέεος φιλοδοξίας· καὶ ὅτε ἥκουσε τὴν ἀναγόμευσίν της ἐλυπήθη εἰς ἄκρον. Ἀπεπειρήθη μάλιστα αὐτὴν, καὶ συνηγορήσασα ὑπὲρ τῶν δικαιωμάτων τῶν δύο βασιλοπαιδῶν (τῆς Μαρίας καὶ Ἑλισάβετ), ἐξέσκιε φόβους διὰ τῆς συνεπειᾶς τοιαύτης· ἐπικινδύνου, ἴσως δὲ καὶ ἀνιήτου ἐπιχειρήσεως, καὶ ἠέλητε νὰ διατηρήσῃ τὴν ἰδιωτικὴν θέσιν εἰς ἣν ἐγεννήθη. Νικηθεῖσα ἐπὶ τέλους ὑπὸ τῶν παρακλήσεων οὐχὶ δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ἀνισχυρῶν λόγων τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ πενθεροῦ της, καὶ μάλιστα τοῦ συζύγου της, ὑπήκουσεν εἰς τὴν θέλησίν των·

Ἰδοὺ δὲ πῶς περιγράφει ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς καὶ τὰ περὶ τοῦ θανάτου τῆς ἀτυχοῦς Ἰωάννης·

α Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀπερραϊσμένη νὰ καταπονήθῃσιν ἡ τε Ἰωάννα καὶ ὁ σύζυγός αὐτῆς συγχρόνως καὶ δηλοσίᾳ· ἀλλὰ τὸ συμβούλιον, φοβηθέν τὴν συμπάθειαν τοῦ λαοῦ διὰ τὴν νεότητά, τὸ κάλλος, τὴν ἀθωότητα καὶ τὴν εὐγενεῖαν αὐτῶν καταγωγὴν, ἥλλαξε τὸ πρῶτον σχέδιον καὶ διέταξε ν' ἀποκεφαλισθῶσιν ἐντὸς τοῦ Πύργου. Ἡ Ἰωάννα εἶδε τὸν σύζυγόν της φερόμενον εἰς τόπον θανάτου, καὶ δοῦσα πρὸς αὐτὸν ἐκ τοῦ παραθύρου σημεῖον μνήμης, ἀνέμεινεν ἀτάραχος καὶ τὸν ἴδιον αὐτῆς θάνατον. Εἶδε δὲ καὶ τὸ ἀκέφαλον σῶμά του ἀπαγόμενον ἐπὶ φορείου· καὶ μάθουσα ὅτι ἔδειξε σταθερότητα ἀποθνήσκων, οὐ μόνον δὲν συνεταράχθη ὑπὸ τοῦ θλιβεροῦ ἐκείνου θεάματος, ἀλλ' ἐγένετο καὶ αὐτὴ γενναίως. Ὅτε δὲ μετεφέρθη εἰς τὴν λαμπροτάτην, ὁ φρούραρχος τοῦ Πύργου, ἐπιθυμῶν νὰ δεικτεῖται τὴν μνήμην της, ἐζήτησε παρ' αὐτῆς μικρὸν τι δῶρον· αὐτὴ δὲ ἔδωκεν αὐτῷ τὸ λεύκωμά της, ἐφ' ὃ εἶ, ε γράφει τρεῖς γνωμικὰ· ὅτε εἶδεν ἀποκεφαλίζομενον τὸν σύζυγόν της· τὸ μὲν ἑλληνιστί, τὸ δὲ λατινιστί καὶ τὸ τρίτον ἀγγλιστί. Ἐλεγον δὲ ταῦτα· ὅτι ἡ μὲν δικαιοσύνη τῶν ἀνθρώπων κατεδίωκε τὸ σῶμά της, τὸ ἔλεος ὅμως τοῦ Θεοῦ θέλει εἶσθαι ὑπὲρ τῆς ψυχῆς της· ὅτι ἂν τὸ σφάλμα της ἦτο ἄξιον τιμωρίας,

ἡ νεότης καὶ ἡ ἀπειρία της ἦσαν ἄξιοι συγγνώμης· καὶ ὅτι ἠλπίζεν ὅτι ὁ Θεὸς καὶ οἱ μεταγενέστεροι ἤθελον φανεῖ εὐνοϊκώτεροι. Ἀναβᾶσα εἰς τὴν λαμπροτάτην ἀπήγγειλε λόγον, δι' οὗ ἀπέδωκεν εἰς αὐτὴν τὴν κατηγορίαν, χωρὶς διόλου νὰ παραπονεῖται κατὰ τῆς αὐστηρότητος τῆς ἀποφάσεως. Εἶπε δὲ ὅτι ἐσφαλὲν οὐχὶ λαθούσα τὸ στέμμα, ἀλλὰ μὴ ἀποβρίψασα αὐτὸ μετ' ἱκανῆς εὐσταθείας· ὅτι παρετύρην οὐχὶ ὑπὸ φιλοδοξίας ἀλλ' ὑπὸ τοῦ πρὸς τοὺς γονεῖς αὐτῆς σεβασμοῦ, τοὺς ὁποίους αὐτοὶ τῇ εἶχον διδάξει νὰ σέβεται καὶ νὰ ὑπακούῃ· ὅτι εὐχαρίστως ἀπέβηκε μὴ ἔχουσα πῶς ἄλλω· νὰ ἱκανοποιηθῇ τὸ προσβληθέν κράτος· ὅτι εἰ καὶ ἐδείχθη νὰ παραδῇ τοὺς νόμους, θέλει νὰ δείξῃ διὰ τῆς προθύμου ὑποταγῆς της εἰς τὴν ἀπόφασιν, ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ καθαρσθῇ ἀπὸ τοῦ ἁμαρτήματος τῆς παρακοῆς· εἰς ὃ παρέσυρεν αὐτὴν τὸ πρὸς τοὺς γονεῖς σέβας της· ὅτι δικαίως ἐτιμωρεῖτο διότι ἐγένετο, εἰ καὶ ἀκουσίως, ὄργανον φιλοδοξίας ἁλλοτριᾶς, ἠλπίζε δὲ ὅτι ἡ ἱστορία τοῦ βίου της ἦεν ὠφελήτης, ἀποδεικνύουσα ὅτι ἡ ἀθωότης δὲν δικαιολογεῖ τὰ μεγάλα ἐγκλήματα, ὅταν ταῦτα σκοπὸν ἔχουσι τὴν ἀνατροπὴν τοῦ πολιτεύματος.

η Καὶ ταῦτα εἰπούσα παρεδόθη μόνη μετὰ πολλῆς ἱλαρότητος καὶ εὐσταθείας πρὸς τὸν δῆμιον. »

Η ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΤΩΝ ΖΩΣΙΜΑΔΩΝ.

—ο—

Οὐδὲν ἴσως ὄνομα ὑπάρχει δημοτικώτερον κατὰ τὴν ἐλευθέραν καὶ τὴν δούλην Ἑλλάδα τοῦ τῶν Ζωσιμαδῶν, οὔτε ὑπάρχει Ἑλλήνι ἀγνοῶν ὅτι ἡ αἰοιδίμος αὐτῶν τετρακτὺς ἀφιέρωσαν οὐ μόνον τὸν πλοῦτον ἀλλὰ καὶ τὸν βίον αὐτῶν εἰς τὴν πατρίδα. Ὅσοι τῶν νεωτέρων ζῶσι σήμερον μεταξὺ πολυτελείας βιβλίων, καὶ σχολείων, καὶ διδασκάλων, καὶ καθηγητῶν, δὲν δύνανται εὐκόλως νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι ὑπῆρξε ὀλίγον πρὸ ἡμῶν ὀδυνηρὰ καὶ πολυσύμφορος ἐποχὴ καθ' ἣν αὐτοὶ ἡμῶν οἱ γονεῖς, ἵνα μὴ λησμονήσωσι τὴν γλῶσσαν τῶν πατέρων αὐτῶν, ἠναγκάζοντο νὰ ἀντιγράφωσι καὶ αὐτὸν τὸν Χρυσολωρᾶν. Καὶ ὅτε ὁ Ἀθηναῖος Πατούσας ἐξέδοτο ἐν Βενετίᾳ τὴν τετράτομον αὐτοῦ Ἑγκυκλοπαιδείαν, ἐβλεωρήθη τοῦτο, καὶ οὐχὶ ἀδίκως, μέγα ἐθνικὸν εὐεργέτημα· διότι οἱ νέοι σπουδασταὶ ἠδύναντο ἕκτοτε νὰ διδάσκωνται εὐκολώτερον, εἰ καὶ ἀτελῶς, Ἑλληνικὰς τινας συγγραφάς.

Οἱ ἀδελοὶ Ζωσιμάδαι, χάρις εἰς τὸν μέγαν πλοῦτον καὶ τὸν ἐτι μείζονα πατριωτισμὸν αὐτῶν, ἐπετάχυναν τὴν εὐτυχῆ ἐπο-

χὴν τῆς ἀναγεννήσεως τῶν γραμμάτων, ἢ μᾶλλον ὑπῆρξαν ἐκ τῶν πρώτων καὶ κυριωτέρων αὐτῆς δημιουργῶν. Μυριάδες βιβλίων ἐλληνικῶν ἐτυπώθησαν καὶ διανεμήθησαν δωρεάν, καὶ σχολεῖα συνεστήθησαν, καὶ νέοι ἐξεπαιδεύθησαν ἰδίαις αὐτῶν δαπάναις, καὶ πλεῖστα τοιαῦτα εὐεργετήματα ἐπεδαψιλεύθησαν ὑπ' αὐτῶν τῇ πατρίδι.

Ἡ Πανδώρα ἐπιθυμοῦσα νὰ διακωνίσῃ πρὸς τὴν μνήμην καὶ τὰ προσφιλῆ αὐτῶν ὁμοιώματα, ὡς ἐπραξε καὶ διὰ πολλοὺς ἄλλους εὐεργέτας τοῦ ἔθνους, ἀνεζήτησε πρὸ ἐτῶν αὐτὰ ἐν τε Ἑλλάδι, καὶ Ἡπείρῳ καὶ Ῥωσίᾳ, ἀλλ' ἀπέτυχεν. Ἀρκεῖται λοιπὸν σήμερον νὰ δημοσιεύσῃ ὀλίγας τινὰς εἰδήσεις, καὶ αὐτὰς ἀτελεῖς, ἅτινας ἐπορίσθη ἐκ τῶν προλεγομένων τῶν προταχθέντων τῆς διαθήκης τοῦ τελευταίου ἐπιζήσαντος ἀδελφοῦ, τοῦ Νικολάου Ζωσιμά.

Διὰ τῆς διαθήκης ταύτης ὁ Νικόλαος Ζωσιμάς διέθετεν ἅπασαν σχεδὸν τὴν κολλοσιαίαν αὐτοῦ περιουσίαν ὑπὲρ τῶν σχολείων, τῶν φιλανθρωπικῶν καταστημάτων, τῶν ἐκκλησιῶν, τῶν ἀπόρων καὶ τῶν ἐνδεῶν χορᾶσι τῶν Ἰωαννίνων, τῆς Πάτμου, καὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐν Μόσχᾳ καὶ ἐν Νίζνῃ τῆς Ῥωσσίας κοινότητος.

Ἀληθῶς οὐδεὶς λόγος ἐξαρκεῖ πρὸς ἐπαινον τοιαύτης φιλοπατρίας.

Ἴδου αἱ βιογραφικαὶ εἰδήσεις περὶ ὧν ὠμολήσαμεν.

- α Οἱ ἀδελφοὶ Ζωσιμάδαι, Ἰωάννης, Θεοδόσιος, Ἀναστάσιος, Νικόλαος, Ζώης, καὶ Μιχαὴλ, ἐγεννήθησαν εἰς τὰ Ἰωάννινα, περὶ τὰ μέτα τῆς 11^{ης} ἑκατονταετηρίδος κατὰ τὰ 1756—60 ἔτη, ὡς ὑποθέτουσιν ὅσοι τοὺς ἐγνώρισαν, διότι αὐτοὶ ποτὲ σχεδὸν δὲν ὠμίλουν περὶ τῆς παρελθούσης ζωῆς των, οὔτε ἀφῆκον περὶ αὐτῆς τὴν παρεμειρὰν εἰδητικὴν.

α Ὁ πατὴρ αὐτῶν, ἀνὴρ εὐσεβοῦς, γνήσιος χριστιανός, περιφλεγὴς πατριώτης, καὶ πολλὰ ἄλλα ἔχων κλεονεκτήματα, ἦτο ἔμπορος. Ταῦτα δὲ τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα ἐφρόντισε νὰ μεταδώσῃ ἐς ἀπαλῶν ὀνύχων καὶ εἰς τὰ τέχνηα τοῦ, διδὼν πρὸς αὐτὰ ἀγωγὴν ἐλευθερίαν καὶ Ἑλληνικὴν. Ὑπὸ τοιοῦτου λοιπὸν γεννήτορος ὀδηγούμενοι οἱ νέοι Ζωσιμάδαι, ἐκυριεύθησαν ἐνωρὶς τῇ τε ψυχῇ καὶ τῷ σώματι ὑπὸ ἐνὸς καὶ μόνου διαλογισμοῦ, πῶς ν' ἀναδειχθῶσιν ὠφελίμοι εἰς τὴν τεθλιμμένην πατρίδα.

α Πρὶν ἢ προχωρήσωμεν εἰς τὴν ἀτελῆ ἐξιστόρησιν τῶν πράξεων τῆς Ἀδελφότητος ταύτης, δὲν εἶναι περιττὸν ν' ἀνακαλέσωμεν εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἀναγνώστου, ὅτι ἐκπαλαὶ κατώκουν εἰς τὰ Ἰωάννινα Ἕλληνες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εὐποροὶ, ζηλωταὶ τῶν

φώτων, καὶ γνωστοὶ διὰ τὴν φιλοτιμίαν μεθ' ἧς ἐφύλαττον ἀγνότατα δύο τινὰ τὴν θρησκίαν καὶ τὴν γλῶσσαν. Κατὰ τὴν 11^{ην} ἑκατονταετηρίδα, ἐν ᾗ κατ' ὅλην τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα δὲν ἔμενον ἄλλο εἰμὴ ἐρείπια καὶ κάτοικοι ταλαιπωρούμενοι, τὰ Ἰωάννινα εἶχον ἐμπορικὰς καὶ φιλολογικὰς σχέσεις μετὰ τῆς Ἰταλίας, τῆς Γαλλίας, τῆς Γερμανίας, καὶ τῆς Ῥωσσίας. Περὶ δὲ τὰ τέλη τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος ἐκώσμων τὴν πόλιν ἐκείνην δύο περίφημα σχολεῖα, εἰς ἃ παρεδιδόντο πρὸς τοὺς ἄλλους ἡ φιλοσοφία, καὶ τὰ μαθηματικά. Τῶν σχολείων τούτων τὸ μὲν πρῶτον ἐκτίσθη περὶ τὸ 1690 ἔτος διὰ δαπάνης Μάνου Γκιούμα, εὐπατρίδου τῶν Ἰωαννίνων, τὸ δὲ ὑπὸ Ζώης Καπλάνου (ἴδε τὸ ὑπ' ἀριθ. 185 φυλλ. τῆς Πανδώρας), ἐμπορευομένου εἰς τὴν Ῥωσίαν τὸ 1793. Εἶχεν δὲ καὶ δύο βιβλιοθήκας, καὶ μουσεῖον τῆς φυσικῆς. Τὸ χρηματικὸν κεφάλαιον, διὰ τοῦ τόκου τοῦ ὁποίου συνετηρεῖτο τὸ σχολεῖον τοῦ Γκιούμα, εὗρισκετο ἐναποτεθειμένον εἰς τὴν τράπεζαν τῆς Βενετίας· καὶ ἐπειδὴ περὶ τῆς Πολιτείας ἀπωλέσθησαν τὰ χρήματα, οἱ ἀδελφοὶ Ζωσιμάδαι ἀνέλαβον τὴν φροντίδα συστάσεως νέου σχολείου ἀντὶ τοῦ πρώτου.

α Νέοι ἔτι ὄντες οἱ Ζωσιμάδαι κατέλιπον τὸ πατρὶν ἐδαφός· καὶ ὁ μὲν Ἀναστάσιος, Νικόλαος, καὶ Ζώης μετέβησαν εἰς τὴν Ῥωσίαν, ὁ δὲ Θεοδόσιος καὶ Μιχαὴλ εἰς Λιθόρονον ἕνεκα ἐμπορίας· ὁ Ἰωάννης εἶχεν ἀποθάνει ἐν νεαρᾷ ἡλικίᾳ. Εἰς χάριν συνέτρεφον ἐξ ὕψους τὰς ἐπιχειρήσεις αὐτῶν, καὶ θαυμάσιως ἔστρεψεν τὴν φιλοπονίαν καὶ τοὺς ἀγαθοὺς σκοποὺς των.

α Μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ Θεοδοσίου, συμβῆσαν τὸ 1793 ἔτος, οἱ μείναντες τέσσαρες ἀδελφοί, παύσαντες σχεδὸν τὰς ἐμπορικὰς αὐτῶν ἐνεργείας, ἀπεφάσισαν νὰ ἀπερρώσωσι τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς των εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τῆς ἰδίας πατρίδος. Βεβαιοῦσι μάλιστα τινὲς ὅτι οἱ ἀδελφοὶ Ζωσιμάδαι, βλέποντες τὴν δυστυχίαν τοῦ ἔθνους αὐτῶν, ὑπεσχέθησαν πρὸς ἀλλήλους νὰ διανύσωσιν ἅγαναι τὸν βίον αὐτῶν, νὰ μὴ δαπανῶσι δι' ἐκτατοὺς εἰμὴ τὰ ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖα, καὶ νὰ θυσιάσωσιν ὅλην αὐτῶν τὴν περιουσίαν συγκροτούμενην τότε ἐκ πολλῶν ἐλατομυριῶν βουδλίων, εἰς συνδρομὴν μὲν καὶ φωτισμὸν τῶν ὁμογενῶν, εὐεργεσίαν δὲ πρὸς τὰ φιλοξενήσαντα αὐτοὺς μέρη. Καὶ τῷ ὄντι ὅλοι οἱ Ζωσιμάδαι ἀπέθανον ἄγαμοι, ζήτουντες βίον μετριοπατῆ καὶ εὐεργετικόν.

α Πρώτη αὐτῶν φροντίς ὑπῆρξεν ἡ ἀντικατάστασις, ὡς εἶπαμεν, τοῦ σχολείου, δι' ὃ κατέβησαν σημαντικὴν ποσότητα χρημάτων εἰς τὸ ὄργανοτροφεῖον. Μετὰ ταῦτα δὲ ἔστρεψαν τὴν προσοχὴν αὐτῶν εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ φωτισμοῦ εἰς τὸ γένος, καὶ ἤρχισαν νὰ ἐκδίδωσιν ἰδίαις ἀναλώμασι τὰ συγγράμματα τῶν σοφῶν τῆς Ἑλλάδος. Καταντᾷ σχεδὸν ἀπίστευτος ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκδοθέντων καὶ διανεμηθέντων ὑπ' αὐτῶν δωρεάν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων συγγραμμάτων.

καὶ μεταφράσεων. Δὲν εἶλεπε τὸ φῶς Ἑλληνικὸν βιβλίον, εἰς ὅποιονδήποτε μέρος τῆς Εὐρώπης, χωρὶς νὰ συμμετέχωσι τοῦλάχιστον καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν ἐκδόσιν του. Εἰς αὐτοὺς, ὡς πρὸς πρώτους ἐνεργοὺς, ὀφείλει ἡ σημερινὴ γλῶσσα τὴν τακτοποιήσιν της καὶ εὐρυθμίαν. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος, ὅτε οἱ πεπαιδευμένοι τοῦ ἔθνους ἤρριζον περὶ γλώσσης, προσέτρεξαν πρὸς τὸν ἐν Παρισίοις Κοραΐ, πρῶτον σύγχρονον Ἑλληνιστὴν καὶ Κριτικόν, παρακαλοῦντες αὐτὸν νὰ συμβουλεύσῃ τὰ ὠφελιμώτερα εἰς τὴν τότε κατάστασιν τῶν πραγμάτων. Τότε ὁ σοφὸς ἐκεῖνος ἀνὴρ προέτεινε τοῖς Ζωσιμάδαϊς νὰ τὸν συνδράμωσι χρηματικῶς εἰς τὴν ἐκδόσιν τῆς Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης· οὗτοι δὲ προθύμως δεχθέντες τὴν πρότασιν ἐγένοντο αἵτιοι νὰ διαδοθῶσιν αἱ γυνῶμαι τοῦ σοφοῦ ἀνδρός, αἵτινες τοσαῦτον συνετέλεσαν εἰς τὴν διαρρύθμισιν τῆς γλώσσης.

» Ἀλλὰ δὲν ἔπαυον φροντίζοντες συγχρόνως καὶ περὶ τῆς ἡθικῆς ἀναμορφώσεως τῶν ὁμογενῶν. Ἐσύσταινον σχολεῖα, ἐφωδίαζον αὐτὰ δι' ὅλων τῶν ἀναγκαίων, ἐμιθροδόνουν διδασκάλους, διετήρουν πλῆθος ἐνδεῶν σπουδαστῶν, συνέτρεχον τοὺς πτωχοὺς, ἐπροίκιζον ὀρφανὰ κοράσια, καὶ ἐστήριζον τὸ γένος εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν διὰ τῆς διαδόσεως θεολογικῶν συγγραμμάτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων διαπρέπουσι τὰ τῶν ἀοιδίμων Θεοτόκου καὶ Βουλγάρεως.

» Ἡ Ἰόνιος Πολιτεία, πρὸς ἀνταμοιβὴν τῶν μεγάλων ὑπηρεσιῶν τοῦ Μιχαήλ, Γενικοῦ αὐτῆς Προξένου εἰς Λεῖψρν, καὶ τῶν αὐταδέλφων Ἀναστασίου, Νικολάου καὶ Ζώη, καὶ αὐτῶν ἀναδειχθέντων εὐεργετῶν της, κατέταξεν αὐτοὺς εἰς τὴν εὐγενῆ αὐτῆς Σύγκλητον (1804).

» Στερούμενοι θετικῶν εἰδήσεων, δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξιστορήσωμεν ὅλας τὰς πρὸς τὸ ἔθνος εὐεργεσίας τῆς Ἀδελφότητος ταύτης. Σημειοῦμεν μόνον τινὰς ἐκ τῶν τοῦ ἀειμνήτου Ζώη τὸν ὅποιον ἐγνωρίσαμεν ἐκ τοῦ πλητίου. Ἐκραττε δὲ ταῦτα ἄνευ ἐπιδειξέως καὶ ἄνευ κρότου, εὐχαριστοῦμενος εἰς μόνην τὴν εὐδοκίαν τῆς ἰδίας συνειδήσεως.

» Ὅτε συνεστήθη ἐμπορικὴ Ἀκαδημία ἐν Μόσχᾳ, κατέθεσεν εἰς τὸ ἐκεῖ ὀρφανοτροφεῖον 0,000. ρούβλ. διὰ νὰ μισθοδοτῆται διὰ παντὸς διδάσκαλος τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, καὶ ν' ἀγοράζωνται τὰ ἀναγκαῖα Ἑλληνικὰ βιβλία διὰ τῶν ἐτησίων τόκων.

» Ἀφιέρωσεν εἰς μὲν τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Μόσχας, ἀγροῦν ἥσιον καὶ οἶκον ἐπὶ ὑψώματος, εἰς τὰς προάστειας τῆς πόλεως, διὰ νὰ μεταβληθῇ εἰς ἀστεροσκοπεῖον, εἰς δὲ τὴν Αὐτοκρατορικὴν Ἑταιρίαν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ὑπὲρ τὰς 6 χιλ. ρούβλίων, διὰ νὰ τυπωθῶσιν ὁ Α' καὶ Β' τόμος τῶν ἐρευνῶν αὐτῆς μετ' εἰκονογραφιῶν.

» Τὸ Γυμνάσιον τῆς Μόσχας ἔλαβε παρ' αὐτοῦ ὑπὲρ τὰς 12,000 ρούβλίων πρὸς σύστασιν νέας τάξεως, εἰς ἃ νὰ παραδίδωνται τὰ Ἑλληνικά.

» Ἡ Ἱατροχειρουργικὴ Ἀκαδημία τῆς Μόσχας ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐλάμβανε παρ' αὐτοῦ ὠρισμένην τιμὰν πρὸς διατήρησιν Ἑλληνικοῦ διδασκάλου.

» Ὅλα τὰ ἐκπαιδευτικὰ κατεστήματα τῆς Μόσχας

ἐλάμβανον παρ' αὐτοῦ δωρεὰν τὰ ἀναλώματα τῆς Ἀδελφότητος ἐκδιδόμενα βιβλία. Εἰς τὴν Μόσχαν ἐτυπώθησαν δι' ἐξόδων αὐτοῦ ὅλαι αἱ ἐκδόσεις τοῦ πεπαιδευμένου καθηγητοῦ Mattei, ὅστις, μεταξὺ τῶν ἄλλων, ἀνεκάλυψεν εἰς τὰς παλαιὰς τῆς Ῥωσσίας βιβλιοθήκας καὶ ἐξέδωκεν ἀποσπάσματα τινὰ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ποιητῶν.

» Προσέφερε δὲ καὶ 6,000 ρούβλίων πρὸς ἐπισκευὴν τοῦ δεσμοτηρίου τῆς Μόσχας.

» Ἀξιολογώμενος πρὸς τοὺς ἄλλους εἶναι καὶ ἡ πολυθρύλλητος συλλογὴ τοῦ ἀρχαίων νομισμάτων, καὶ ἄλλων πολυτίμων καὶ σπανίων ἀντικειμένων, μεταξὺ τῶν ὁποίων πρῶτον τόπον ἐπέχει μαργαρίτης τις θαυμασίου μεγέθους, ὁ μεγαλύτερος ἴσως πάντων τῶν γνωστῶν, τὸν ὅποιον περιέγραψε Γαλλιστί καὶ Ῥωσιστί ὁ Γ. Ι. Φίτσερ Φονβαλδγέιμ.

» Ἐπὶ τοιαῦτα δαπανώμενος ὁ ἀειμνήτος Ζώης, ἔζη αὐτὶς πενιχρώτατα. Κατοικῶν ἐντὸς τοῦ ἐν Μόσχᾳ Ἑλληνικοῦ μονατηρίου διῆγε βίον μονήρη, συναναστρεφόμενος ὀλίγους μόνον φίλους, τὸ πλεῖστον πεπαιδευμένους, καὶ ἀσμένως ὑποδεχόμενος τοὺς περιηγητὰς οἵτινες ἐθεώρουν εὐτυχίαν νὰ γνωρισθῶσι μετ' αὐτοῦ. Ἐντὸς τοῦ ταπεινοῦ ἐκείνου ἀσύλου συνελαμβάνοντο πολλὰ καὶ φιλόφρονες σχέδια, καὶ ἐπραγματοποιούντο πλήθος γενναίων ἰδεῶν. Συνέτρεχεν ὁ ἀειμνήτος εἰς τὴν ἐκδόσιν ἀναριθμητῶν βιβλίων, ἀνταπεκρίνετο μετὰ πολλῶν ἐκ τῶν λογίων τῆς Εὐρώπης, ἐνεθάρρυνε πᾶσαν ἀγαθὴν ἐνέργειαν, καὶ ἐπλούτιζε τὴν συλλογὴν του διὰ πολυτίμων καὶ σπανίων ἀντικειμένων, ὅχι ὡς ὁ φειδωλὸς ὁ συσσωρεύων θησαυροὺς πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς ἀκορέστου φιλαργυρίας του, ἀλλ' ὡς πεφωτισμένος εὐεργέτης, σκοπὸν ἔχων νὰ διαθέσῃ αὐτὰ ὑπὲρ τῆς πατρίδος του. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ὅλαι αὐτοῦ αἱ ἀγαθοεργίαι ἐγένοντο συναινέσει καὶ τῶν δύο ἀδελφῶν του, Ἀναστασίου καὶ Νικολάου, κατοικούντων εἰς Νίζν.

» Τὰς μεγάλας ταύτας πράξεις ἀμείβων Ἀλέξανδρος ὁ Α', ἐτίμησε τὸν Ζώην διὰ παρασήμων, πολλὰ δὲ ἐταιρεῖται κατέταξαν αὐτὸν μεταξὺ τῶν ἰδίων μελῶν. Καὶ ὅτε ὁ ὑψίστος ἐκάλεσεν αὐτὸν εἰς τοὺς κόλπους του τὴν 29 Αὐγούστου 1827, πλήθος ἀπειρον καὶ ἰδίως σπουδαστῶν εὐεργετηθέντων παρ' αὐτοῦ παρηκολούθησαν μετὰ δακρύων τὸν νεκρὸν του.

» Ἐπιζήτας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Νικόλαος, συνεπλήρωσε τοὺς ἀγαθοὺς σκοποὺς τῆς Ἀδελφότητος. Μεταξὺ δὲ τῶν ἀναριθμητῶν καλῶν ὅσα ἐποίησεν ὁ ἀοίδιμος οὗτος εἶναι καὶ τὰ ἐπόμενα·

» Ἐχάρισεν εἰς τὴν ἀνωμνησθεῖσαν ἐμπορικὴν Ἀκαδημίαν 93,482. ρ. 81, ὥστε ὅλη ἡ ποσότης, ἡ προσφερθεῖσα εἰς αὐτὴν παρὰ τῆς ἀδελφότητος, ἀντιβαίνει εἰς 126,482 ρούβ. 81.

» Κατέθεσεν εἰς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον, αἰωνίως, ὑπὲρ τὰς 20,000 ρούβλίων, διὰ νὰ διανεμῶνται ἐτησίως οἱ τόκοι των εἰς τὰς ἐν Μόσχᾳ πτωχὰς οἰκογενεῖς τῶν Ἑλλήνων.

η Κατέθεσε προσέτι εἰς τὸ αὐτὸ κατάστημα 10,000 ρούβλ. πρὸς ὄφελος τοῦ ἐν Μόσχᾳ Ἑλληνικοῦ Μοναστηρίου.

η Ἐξηκολούθησε καὶ ἐτελείωσε τὴν τύπωσιν τοῦ τετρατόμου Ἑλληνο-Ῥωστικοῦ λεξικοῦ, τοῦ καθηγητοῦ Ἰδασκόβσκη, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀρχίσει ὁ ἀδελφός του Ζώης.

η Ἐστειλεν εἰς Ἀθήνας τὴν σπανίαν συλλογὴν περὶ ἧς ὠμιλήσαμεν.

η Διὰ τῆς συνεργείας αὐτοῦ ἐνεθάρρυνε τὴν σύστασιν ἐθνικῆς τραπέζης εἰς τὴν Ἑλλάδα, καταγράφας 500 μετοχάς.

η Τὴν φιλογένειαν ταύτην ἀναγνωρίζων καὶ ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος, ἐτίμησεν αὐτὸν διὰ τοῦ τάγματος τῶν Ταξιαρχῶν. »

Ἐκ τῶν εὐεργετημάτων τούτων καὶ πάντων τῶν ἄλλων ὅσα ἀναφέρει ἡ διαθήκη, τὸ ἀξιοθαυμαστότερον βεβαίως εἶναι ἡ ἐνδελεχὴς μέριμνα περὶ τῆς διαδόσεως τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας. Εἰς αὐτὴν τὴν Ῥωσσίαν ἔδαπάνη, ὡς εἶδομεν, ἡ εὐγενὴς ἀδελφότης ὑπὲρ συστάσεως Ἑλληνικῶν σχολείων.

Εἶθε τὸ παράδειγμα αὐτῶν τύχοι μιμητῶν μεταξὺ τῶν πλουσίων ὁμογενῶν!

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ

τῆς Διευθύνσεως τῆς Πανδώρας.

Ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 4 (16) Μαΐου 1856 τῆς ἐν Τεργέστη ἐκδιδομένης Ἑλληνικῆς ἐφημερίδος ἡ ἡμέρα, ἀνέγνωμεν τὴν ἐπομένην ἐπιστολήν.

Πρὸς τὸν Συντάκτην τῆς ἡμέρας.

Μεταξὺ τῶν περιοδικῶν συγγραμμάτων ἅτινα καταστολίζουσι σήμερον τὸν περίβολον τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου, καὶ τὰ μέγιστα συντελοῦσιν εἰς ἀνάπτυξιν τῶν πνευμάτων, ὁμολογουμένως πρωτίστην καὶ κλασικὴν θέσιν κατέχει τὸ περίω-
νυμον σύγγραμμα « Ἡ Νέα Πανδώρα ». Τοῦτου ἡ ἀξία φαίνεται ἔτι μᾶλλον ἐκ τῆς δκαίας ὑπολήψεως ἣν χαίρου-
σιν οἱ μεγάτοι ἐκδοταὶ αὐτοῦ, οἱ καλλιεργοῦντες τὴν κου-
ροτρόφον γῆν τῆς Ἑλλάδος σοφία τε καὶ ἀρετῇ, καὶ πρὸς οὗς
ὀφείλεται εὐγνωμοσύνη ἀδιαφιλονέκτης.

Ἀλλ' εἰς διατριβὴν τινα, ἀξίαν λόγου πολλοῦ, περὶ τῶν παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς Ἑλλήσι κυρίων ὀνομάτων, καταχωρηθεῖσαν εἰς ἓν τῶν φυλλαδίων τῆς « Νέας Πανδώρας », οὐκ οἶδ' ὅπως παρεξέφρησαν ἐκφράσαι τινὲς ἐκ τοῦ προφανοῦς ἀπρόδουσαι τῇ τε εὐσεβείᾳ καὶ τῇ ἐθνικῇ φιλοτιμίᾳ τοῦ σοφοῦ ἀρθρογράφου, καὶ ἀρκετὰ σκαν-
δαλίζουσαι τοὺς τῶν ἀναγνωστῶν δικαίως ἀριδοιογούντας
εἰς τὰ ἀφορῶντα τὴν ἡμετέραν καὶ τὴν δυτικὴν ἐκκλησίαν
Ἐκ τῶν ἐξῆς περιεκτικῶν, ὅτι « τὰ ὀνόματα τὰ σήμερον μέ-
λιστα ἐν χρήσει παρ' ἡμῖν τοῖς χριστιανοῖς εἶναι ἀναμιξ καὶ
ἑλληνικά καὶ ἑβραϊκά καὶ ῥωμαϊκά, καὶ ἐν γένει τοσούτων
εἰδῶν καὶ ἐθνικοτήτων, ὅσων καὶ οἱ Ἅγιοι οἱ μέχρι τοῦ
σχίσματος ἀγίασθέντες, καὶ οἱ δὲ νεώτεροι Ἑλ-
λένες, οἱ τῶν δεσμῶν τῆς δουλείας τῆς τε σωματικῆς καὶ
πνευματικῆς ἀπολυθέντες » κτλ. (φυλλ. 141, σελ.
541 καὶ 544) παρατηρεῖτε, Κύριε Συντάκτη, ὅτι παραχρῆ
οὐκ ὀλίγη διεγείρεται εἰς τὰς συνειδήσεις τῶν ἐνδιαφερομέ-
νων ἀναγνωστῶν, ἐξ ἧς ἐνδεχόμενον ἵνα συκοφαντηθῇ ἡ ἁλ-

ως ἐθὺς βέβαια ἔννοια τοῦ σοφοῦ ἀρθρογράφου. Οἴμαι δὲ
ὡς οὐδ' οἱ Συντάκται τῆς « Ν. Πανδώρας » ἀνέχονται ἐν
ἐπιστολῇ τοιαύτῃ ῥήσεις ἐπὶ πραγμάτων οὕτω σπουδαίων.
Διὸ καὶ πέπεισμαι, ὅτι ἐκτιμῶντες τὴν εὐκρίνειαν τῶν ἀ-
σθενῶν τούτων παρατηρήσεων ἐνὸς τῶν συνδρομητῶν τοῦ
ἐξαίρετου περιοδικοῦ φύλλου τῶν, προσέξουσιν ἵνα μὴ τοῦ
λοιποῦ παρέχῃ τοιαύτας ἀφορμὰς λόγων καὶ ἐπιχειρή-
μάτων, πρὸς οὓς μάλιστα οὐδὲ τὰ ἐλάχιστα οἶδας χαρίζειν.
Ἀλλως τε τὰ βέλη τῶν οἰκείων ἐχθρευκῇ εἰσὶν, ὡς οἶδατε.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 13 Ἀπριλίου 1856.

Εἰς τῶν ὑμετέρων καὶ τῆς « Πανδώρας »
Συνδρομητῶν.

Καὶ πρῶτον μὲν ἐκφράζομεν τὴν εὐγνωμοσύνην
ἡμῶν πρὸς τὸν φιλόμουσον ἐπιστολογράφον διὰ τὴν
ὑπὲρ τῆς Πανδώρας καὶ τοὺς συντάκτας αὐτῆς
συγκαταβατικὴν αὐτοῦ δόξαν. Ἡ Πανδώρα
σκοπὸν προέθετο ἀνέκαθεν νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ὠ-
φέλειαν οὐχὶ τῶν προνομιούχων τάξεων τῆς δια-
νοίας, — τοσούτον τολμηρὰ δὲν ὑπῆρξε πώποτε ἡ ἀ-
ξίωσις αὐτῆς, — ἀλλὰ τοῦ μέρους ἐκείνου τοῦ ἔθνους,
τοῦ δυναμένου καὶ ὀφείλοντος νὰ καλλιεργῇ διὰ κα-
λῶν ἀναγνώσεων τὸν νοῦν συνάμα καὶ τὴν ψυχὴν.
Ἡ διαβεβαίωσις τοῦ εὐμενοῦς ἐπιστολογράφου ὅτι
ὁ σκοπὸς οὗτος ἐπιτυγχάνεται, ἐνθαρρύνει ἔτι μᾶλ-
λον τοὺς συντάκτας τῆς Πανδώρας εἰς τὸ νὰ
διπλασιάσωσι τὸν ζῆλον αὐτῶν.

Δεύτερον δὲ εὐγνωμονοῦμεν καὶ διὰ τὴν μέ-
ριμναν ἣν δεικνύει εἰς τὸ νὰ τηρῇται ἀλώδην τὸ
ὀφειλόμενον εἰς τὰ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν θρησκείας σέβας,
ἀποσκορακίζομένης καὶ πάσης φράσεως δυναμέ-
νης νὰ γεννήσῃ σκάνδαλον, ἢ, ὡς λέγει, « νὰ διε-
γείρῃ παραχρῆν εἰς τὰς συνειδήσεις τῶν ἐνδιαφερο-
μένων ἀναγνωστῶν ». Ἡ διδομένη πρὸς ἡμᾶς συμ-
βουλὴ εἶναι τόσῳ μᾶλλον εὐπρόσδεκτος, ὅσω ἀφότου
ἐκδίδεται ἡ Πανδώρα, μετὰ μεγίστης εὐλα-
θείας ὠμιλήσαμεν, περιστάσεως δοείσης, οὐ μόνον
περὶ τῶν δογμάτων ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἐθίμων αὐ-
τῶν τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας ἧς καυχώμεθα ὅτι εἰ-
μεθα τέκνα. φρονοῦμεν ὅμως ὅτι τὰ δύο κακιζό-
μενα χωρία τῆς περὶ Κυρίων ὀνομάτων
διατριβῆς, δὲν ἔχουσι τὴν ἀποδιδομένην εἰς
αὐτὰ ἔννοιαν.

Ὁ συγγραφεὺς τὴν διατριβὴν λέγων ὅτι τὰ ἐν
χρήσει παρ' ἡμῖν ὀνόματα εἰσὶ διαφόρων εἰδῶν καὶ
ἐθνικοτήτων ὅσων καὶ οἱ ἅγιοι οἱ μέχρι τοῦ σχί-
σματος ἀγίασθέντες, ἐκφράζει σαφῶς τὴν
ιδεάν ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ δὲ λαμβάνουσιν ὀ-
νόματα εἰμὴ ἁγίων ὁμολογουμένων ὡς τοιούτων ὑπὸ
τῆς Ἐκκλησίας εἰς ἣν ἀνήκουσι, καὶ οὐχὶ ἁγίων ἀνα-
γνωρισθέντων ὑπὸ τῆς δυτικῆς μετὰ τὸ παρὰ ταύ-
της γενόμενον σχίσμα. Καὶ τῶντι τίς ἐξ ἡμῶν
τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν ὀνομάζεται, εἰμὴ κατὰ
παρεκτροπὴν, Κάρολος, ἢ Φραγκίσκος, ἢ Φερδινάν-
δος, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτο; Ὅτι δὲ τὰ ὀνόματα τῶν
ἡμετέρων Ἀγίων εἰσὶν ἀνάμικτα, καὶ ἑλληνικά,
καὶ ἑβραϊκά, καὶ ῥωμαϊκά, καὶ αἰγυπτιακά κτλ. δὲν